

Sadržaj

Predgovor hrvatskom izdanju	7
Predgovor	8
Uvod.	9
Procjena rizika (prepoznavanje mogućih izvora katastrofa).....	12
Procjenjivanje rizika.	12
Rizici izvan zgrade.	12
Rizici unutar zgrade.	13
Rizici od namjernoga štetnoga ljudskog djelovanja.	13
Procjenjivanje postojećih postupaka reakcije.	14
Vatra i voda.	14
Prevenција i zaštita (upravljanje rizikom katastrofa).....	15
Okolina zgrade.....	15
Konstrukcija zgrade	16
Sigurnost.	16
Spremišta.	17
Osiguranje.	17
Zaštita od vode.....	17
Vatra.	18
Zaštita.....	18
Otkrivanje	18
Gašenje	18
Pripravnost za slučaj katastrofa (spremnost za katastrofe)	20
Izrada plana za slučaj katastrofa.....	20
Uloge članova tima za reakciju u konkretnom slučaju katastrofe.....	20
Dostupnost plana.....	21
Revizija plana.....	21
Pouka osoblja	22
Identificiranje prioritetne građe za spašavanje.....	22
Održavanje i ažuriranje popratne dokumentacije	23
Uspostavljanje i održavanje veza s vanjskim službama i stručnjacima	23
Prikupljanje i održavanje opreme za hitne slučajeve	24
Dogovaranje neposrednog financiranja u hitnim slučajevima.....	24

Identificiranje i dogovaranje 'područja obnove'	25
Osmišljavanje različitih mogućnosti ponovnog uspostavljanja barem dijela usluga	25
Reakcija i odgovor na katastrofu (u tijeku katastrofe)	26
Početna reakcija	26
Odgovor na katastrofu.....	26
Spašavanje	27
Procjena stanja.....	27
Bilježenje svih aktivnosti i troškova.....	27
Stabiliziranje okoline.....	27
Priprema za izmještanje građe oštećene vodom	27
Odnosi s medijima	28
Podrška osoblju i radnoj snazi	28
Izmještanje građe oštećene vodom u prostore za obnovu	28
Raspoređivanje građe u prostoru za obnovu po metodama tretiranja.....	29
Postupanje s mokrom građom.....	29
Vlažna građa	29
Vrlo mokra građa.....	29
Fotografska i elektronička građa.....	30
Obnova nakon katastrofa (normalizacija stanja)	31
Usluge za korisnike	31
Zgrada.....	31
Zbirke	31
Osiguranje	32
Analiza katastrofe	32
Prilog: Primjeri opreme i potrepština za hitne slučajeve.....	35
Dodatni izvori informacija	42

Predgovor hrvatskom izdanju

Pred nama je hrvatski prijevod još jednoga IFLA-inog izdanja posvećenog zaštiti građe u knjižnicama i arhivima. Iako postoji dosta literature koja govori o zaštiti građe u slučaju katastrofa i dobra osviještenost o ovoj problematici, mnoge ustanove još uvijek nemaju razvijeno upravljanje zaštitom u slučaju katastrofa. Stoga je za očekivati da će ovako sročeni kratki priručnik potaknuti knjižnice i arhive na organizaciju i planiranje vlastitih aktivnosti zaštite u slučaju katastrofa.

Ovaj je priručnik prvenstveno namijenjen svom osoblju zaposlenom u knjižnicama i arhivima, od ravnatelja do pomoćnog osoblja. Svatko od njih može pronaći korisne informacije o spremnosti i reakcijama u slučaju katastrofa. Međutim, kako i autori ovog priručnika navode, njegova namjena nije ponuditi konkretni primjenjivi model zaštite. Umjesto toga, u njemu se utvrđuju pitanja koja svaka ustanova treba razmotriti u razvoju vlastitog plana te na koja treba odgovoriti u skladu s uočenim specifičnim potrebama i okolnostima.

Pored organizacijskih pitanja, pozornost treba usmjeriti i na snažnu psihološku komponentu prisutnu u upravljanju zaštitom u slučaju katastrofa. Stoga je spremnost osoblja na primjerene reakcije i njihova sposobnost da se nose s kriznim stanjima nešto čemu treba pridati izrazitu pozornost. Odgovori na neka od ovih pitanja mogu se pronaći u priručniku.

Današnje vrijeme pokazuje da se katastrofe događaju često i da dobra organizacija može znatno doprinijeti sigurnosti osoblja i korisnika te zaštiti zbirke. U literaturi i na raznim mrežnim stranicama, dostupni su primjeri brojnih ustanova koje su pretrpjele katastrofe poput potresa, poplava, požara, uništenja u ratovima i terorističkim napadima, a izvješća o njihovim reakcijama i iskustvima dragocjena su drugim knjižnicama i arhivima jer im omogućuju da unaprijede svoje planove i organizaciju zaštite. U drugom dijelu priručnika iscrpno se navode odabrani dodatni izvori informacija koji su anotirani i sadržajno podijeljeni. Svakako valja čitatelje uputiti na proučavanje tih izvora koji čine dodatnu vrijednost ovog priručnika.

Hrvatske su knjižnice i arhivi iskusili izravne i neizravne posljedice ratnih razaranja, a mnogi od njih suočili su se i s prirodnim katastrofama. Nažalost, to negativno iskustvo u većini slučajeva nije značajno promijenilo njihovu praksu upravljanja zaštitom u slučaju katastrofa. Stoga je podizanje svijesti i poučavanje o ovoj problematici ključan preduvjet za učinkovitiju organizaciju aktivnosti zaštite te zadovoljavajuću razinu spremnosti u slučaju katastrofa. Ova je činjenica i bila osnovni motiv za prevođenje i pripremu hrvatskog izdanja ovog priručnika.

Damir Hasenay i Maja Krtalić